

Grafhorst Kerkstraat 53-55

QuickScan

JM ecologie b.v., 2021

QuickScan Grafhorst, Kerkstraat 53-55

Ecologische beoordeling in het kader van de Wet Natuurbescherming

Rapportnummer

R21.054

Status

0.2 (concept)

Datum

23-03-2021

Opdrachtgever

Rho – Adviseurs voor Leefruimte
Druifstreek 72-c
8911 LH Leeuwarden

Auteur

Willem Oevering

Controle

Henri Zomer

Voorpagina

Te slopen woonhuizen

Te citeren als

Oevering, W., 2021. QuickScan Grafhorst, Kerkstraat 53-55; Ecologische beoordeling in het kader van de Wet Natuurbescherming. Rapport R21.054 JM ecologie b.v., Gorredijk.

JM ecologie b.v.

Wetterwille 9
8401 GB Gorredijk

Inhoud

1	Inleiding	2
1.1	Aanleiding	2
1.2	Globale ligging	2
1.3	Structuur natuurwetgeving in Nederland	3
1.4	Scope van de QuickScan	4
1.5	Werkwijze	5
2	Beschrijving locatie en ingreep	6
2.1	Locatie.....	6
2.2	Ingreep.....	9
3	Resultaten veldbezoek en bureaustudie	11
3.1	Vogels.....	11
3.2	Vleermuizen	12
3.3	Overige zoogdieren.....	13
3.4	Amfibieën.....	13
3.5	Vissen.....	13
3.6	Overige fauna.....	13
3.7	Vaatplanten	13
4	Effecten en gevolgen.....	14
4.1	Overzicht beschermde soorten.....	14
4.2	Effecten op de in het plangebied (mogelijk) aanwezige flora en fauna	14
5	Mitigerende maatregelen	16
5.1	Jaarrond beschermde broedvogels; nader onderzoek	16
5.2	Algemene broedvogels; mitigatie	17
5.3	Vleermuizen; nader onderzoek.....	17
5.4	Rugstreeppad; nader onderzoek	18
5.5	Algemene vissoorten; mitigerende maatregelen	18
6	Conclusie.....	19
	Geraadpleegde bronnen.....	20

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

In opdracht van Rho – Adviseurs voor leefruimte, verder “opdrachtgever” genoemd, heeft ecologisch adviesbureau JM ecologie b.v. een QuickScan uitgevoerd voor sloopwerkzaamheden en een uitbreiding van de lighaven aan de Kerkstraat 53-55, Grafhorst, gemeente Kampen, provincie Overijssel. De opdrachtgever heeft ecologisch adviesbureau JM ecologie b.v. gevraagd een QuickScan uit te voeren op het kerkgebouw om te onderzoeken of er aanwijzingen zijn dat er beschermde soorten of verblijf/broedlocaties van beschermde soorten aanwezig zijn in het kader van de Wet natuurbescherming.

De opdrachtgever is voornemens om de bestaande bebouwing te slopen waarna er een woongebouw met opslagstal en vijf bouwrijpe kavels gerealiseerd worden. Tevens wordt de huidige lighaven uitgebreid. De opdrachtgever wil weten of en zo ja welke effecten deze werkzaamheden met zich mee brengen op aanwezige (beschermde) flora en fauna.

1.2 Globale ligging

Het plangebied is aan de Kerkstraat aan de rand van Grafhorst gelegen. De omgeving van het plangebied bestaat uit voornamelijk uit grasland. Aan de oostkant Grafhorst gelegen. Aan de noordzijde ligt een zijtak van de IJssel. De globale ligging van het plangebied is weergegeven in afbeelding 1.1.

Afbeelding 1.1. Globale ligging van het plangebied in Overijssel, aangegeven met een rode stip. (Bron achtergrond: Esri)

1.3 Structuur natuurwetgeving in Nederland

De Wet natuurbescherming (hierna Wnb) heeft per 1 januari 2017 de Boswet, Flora- en faunawet en de Natuurbeschermingswet 1998 vervangen. De Wet natuurbescherming regelt de bescherming van Natura 2000-gebieden, de bescherming van soorten en de bescherming van houtopstanden.

Naast bescherming vanuit de Wet natuurbescherming, zijn er ook gebieden die planologisch beschermd zijn. Dit betreft het 'Natuurnetwerk Nederland' (hierna NNN). De bescherming van het NNN verloopt via het ruimtelijke ordeningsrecht (Barro, bestemmingsplannen) en niet via de natuurwetgeving. Na de decentralisatie (2017) zijn enkele provincies andere namen gaan voeren voor de NNN.

Decentralisatie

Het bevoegd gezag is gedecentraliseerd naar de provincies. Het Rijk behoudt echter het bevoegd gezag en de verantwoordelijkheid voor het verlenen van ontheffingen en vrijstellingen voor handelingen en projecten in gebruik, beheer of aanleg door het rijk, zoals bijvoorbeeld hoofdwegen, spoorwegen, hoofdvaarwegen, waterkeringen, militaire terreinen, gastransportnet, hoogspanningsleidingen, delfstoffen, kustlijn, bepaalde visserij en bijvoorbeeld activiteiten Koninklijk Huis.

Soortbescherming

In de Wet natuurbescherming is soortbescherming opgedeeld in categorieën. Voor elke categorie gelden verschillende verbodsbepalingen die zijn vermeld in artikel 3.1, 3.5 en 3.10 van de Wet natuurbescherming. Het gaat om de volgende categorieën:

1. soorten van de Vogelrichtlijn;
2. soorten van de Habitatrichtlijn, inclusief bijlage I en II uit Verdrag van Bern en bijlage I uit Verdrag van Bonn;
3. 'andere soorten' (onderdeel A 'fauna' en onderdeel B 'flora').

De verbodsbepalingen en ontheffingsgronden voor de eerste twee categorieën komen rechtstreeks uit de Vogel- en Habitatrichtlijn. De derde categorie vindt zijn oorsprong in de nationale wetgeving.

Soorten van de Vogelrichtlijn

Voor Vogelrichtlijnsoorten is het verboden om in het wild levende vogels te doden of te vangen, opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen, te beschadigen, te rapen of nesten van vogels weg te nemen. Daarnaast is het verboden vogels opzettelijk te storen. Dit laatste verbod geldt niet voor een aantal aangewezen vogelsoorten, indien de verstoring niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding en het nest zelf zijn functionaliteit behoudt.

In aanvulling op de Vogelrichtlijn, geldt er voor een aantal vogelsoorten die jaarlijks naar hetzelfde nest terugkeren een jaarrond bescherming van de nesten. De meeste provincies en het Rijk hanteren de "Lijst met jaarrond beschermde nesten 2012". Hierin wordt onderscheid gemaakt tussen jaarrond beschermde nesten (categorie 1 tot en met 4) en mogelijk jaarrond beschermde nesten (categorie 5). Voor deze laatste categorie geldt alleen een jaarrond beschermde status indien ecologisch zwaarwegende omstandigheden dat rechtvaardigen. In de provincies Overijssel, Flevoland en Limburg geldt een aangepaste lijst jaarrond beschermde nesten, waarin een andere categorisering is aangebracht.

Soorten van de Habitatrichtlijn

Voor soorten van artikel 3.5 (Habitatrichtlijn, Bern en Bonn) is het eveneens verboden om in het wild levende dieren en planten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen, opzettelijk eieren van dieren te vernielen of te rapen. Voortplantings- of rustplaatsen mogen niet beschadigd of vernield worden. Daarnaast geldt er een verbod om planten behorend bij artikel 3.5 te plukken, verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

In tegenstelling tot de Vogelrichtlijnsoorten in artikel 3.1, mogen dieren behorend bij artikel 3.5 niet opzettelijk verstoord worden, ook niet als er geen wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding. Daarbij dient opgemerkt te worden dat een aantal vogelsoorten ook vallen onder artikel 3.5 en daarom niet verstoord mogen worden.

Andere soorten

Naast de Europees aangewezen beschermde flora en fauna, is er in Nederland ook een Nationale soortenlijst gemaakt die niet gedekt wordt door de Vogel- en Habitatrichtlijn, Verdrag van Bern of Verdrag van Bonn. Deze soorten zijn opgenomen in bijlage A en B van de Wet natuurbescherming. Voor soorten in bijlage A geldt een verbod op opzettelijk doden of vangen van dieren en opzettelijk beschadigen of vernielen van vaste voortplantings- of rustplaatsen van dieren. Voor soorten in bijlage B geldt een verbod op opzettelijk plukken, verzamelen, afsnijden, vernielen en ontwortelen van planten. In tegenstelling tot artikel 3.1 en 3.5, is verstoring van deze soorten toegestaan.

Met betrekking tot de 'andere soorten' zijn per provincie beleidsregels opgesteld waarin voor een deel van deze soorten vrijstelling is verleend. De grond waarop deze vrijstelling geldt verschilt per provincie en hoeft dus niet in alle situaties van toepassing te zijn. Vrijstelling op basis van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling is een geldige reden in alle provincies.

Indien bij het project-voornemen een of enkele gestelde verboden in artikel 3.1, 3.5 of 3.10 worden overtreden, dient gewerkt te worden conform een gedragscode. Biedt een gedragscode geen oplossing, dan is het mogelijk om een ontheffing aan te vragen bij de provincie waarin het voornemen plaats vindt. De grond waarop een ontheffing mogelijk is, verschilt per categorie.

1.4 Scope van de QuickScan

Deze QuickScan is opgesteld om de ecologische waarden van het plangebied te bepalen, en de, ten gevolge van de geplande bestemmingswijziging, eventuele strijdigheden met de Wet natuurbescherming (Wnb) in kaart te brengen, waaruit een advies zal volgen over hoe te handelen volgens deze wet.

Er wordt in deze QuickScan niet ingegaan op raakvlakken met de gebiedsbescherming (Natura 2000, NatuurNetwerk Nederland en overige provinciale gebiedsbescherming) en de bescherming Houtopstanden.

Een initiatiefnemer is, vanuit de natuurwetgeving, bij ruimtelijke ingrepen (maar ook maatregelen en activiteiten) verplicht op de hoogte te zijn van mogelijk voorkomende beschermde natuurwaarden binnen het plangebied, zodat hiermee rekening kan worden gehouden. De consequenties van de beoogde ruimtelijke ingreep zijn getoetst aan de bepalingen van de soortenbescherming uit de Wet natuurbescherming (Wnb).

De natuur is onvoorspelbaar. Het veldbezoek beschrijft een momentopname. Indien de periode tussen veldbezoek en de invoer van de geplande verandering in het bestemmingsbesluit meerdere jaren wordt, dient overwogen te worden een herhaald veldbezoek te laten uitvoeren, hetgeen mogelijk tot gevolg heeft dat de QuickScan wordt herzien.

1.5 Werkwijze

Bureaustudie

Voorafgaand aan het veldbezoek wordt de mogelijke aanwezigheid van beschermde soorten onderzocht door het raadplegen van online- en fysieke atlanten en databases, zoals bijvoorbeeld de NDFF. Het doel van de bureaustudie is het inschatten van de ligging van het projectgebied, de aanwezige habitattypes en de bekende beschermde soorten, alsmede het verkrijgen van inzicht in de kans dat beschermde soorten in een projectgebied aanwezig kunnen zijn.

Veldbezoek

Het veldbezoek is afgelegd door ecooloog W. Oevering van JM ecologie b.v. op 11 maart 2021. Het bezoek is uitgevoerd van 12:00 tot 13:30 uur, bij 9°C en 4 Bft, op een bewolkte, regenachtige dag. Het doel van het veldbezoek is het inschatten van de aanwezige habitattypes en het verkrijgen van inzicht in het plangebied.

Maatregel(en) en effecten

De derde stap is de beschrijving van de geplande maatregel en de omstandigheden (planning, methode) waarin deze uitgevoerd gaat worden. Tezamen met het veldbezoek en de bureaustudie kunnen hieruit eventuele strijdigheden van de plannen met de betreffende natuurwetgeving opgespoord worden, en kunnen eventuele kennishiaten benoemd worden. Hieraan worden conclusies verbonden en hieruit zal duidelijkheid ontstaan over de eventuele noodzaak tot het nemen van vervolgstappen, met als doel de wijziging conform de huidige Wet natuurbescherming te laten plaatvinden.

2 Beschrijving locatie en ingreep

2.1 Locatie

Het plangebied is gelegen aan de Kerkstraat, een doorgaande weg in Grafhorst (afbeelding 2.1). Aan de oostzijde van het plangebied ligt Grafhorst. Ten noorden van het plangebied loopt het Ganzendiep, een zijtak van de IJssel. De overige ruime omgeving van het plangebied bestaat uit intensief beheerd agrarische percelen.

Afbeelding 2.1. Begrenzing van het plangebied (rood kader). (Bron achtergrond: Esri)

Het plangebied bestaat uit verschillende gebouwen, een grasperceel en een lighaven met trailerhelling. Op de oostkant van het perceel staan twee woonhuizen (afbeelding 2.2 en 2.3), waarvan de meest noordelijk gelegen voorzien van een bijkeuken (afbeelding 2.4 t/m 2.5). Aan de bijkeuken is een opslagstal gelegen (afbeelding 2.6, 2.7, 2.12 en 2.13). Aan de zuidzijde van de woonhuizen is nog een klein schuurtje aanwezig. Ten westen van de woonhuizen is een oude koeienstal gelegen (afbeelding 2.11 en 2.13). Ten westen van deze stal is een kapschuur gelegen (afbeelding 2.8, 2.9 en 2.18). Ten westen van de bebouwing is een grasperceel met daaraan een lighaven. De lighaven heeft ontsluiting op het Ganzendiep middels een smallere havenmond (afbeelding 2.14 t/m 2.17). Deze lighaven beschikt over een trailerhelling (afbeelding 2.17).

Afbeelding 2.2. Woonhuizen oostzijde.

Afbeelding 2.3. Woonhuizen zuidwestzijde.

Afbeelding 2.4. Woonhuizen met bijkeuken westzijde.

Afbeelding 2.5. Woonhuis met bijkeuken oostzijde.

Afbeelding 2.6. Opslagstal aan woonhuis gelegen.

Afbeelding 2.7. Opslagstal noordzijde.

Afbeelding 2.8. Kapschuur vanuit zuidoost.

Afbeelding 2.9. Kapschuur vanuit noordoost.

Afbeelding 2.10. Schuurtje aan zuidzijde woonhuis.

Afbeelding 2.11. Oude koeienstal gezien vanaf west.

Afbeelding 2.12. Aan huis gelegen schuur vanaf west.

Afbeelding 2.13. Schuren (links en rechts) met woonhuis (midden) gezien vanaf het westen.

Afbeelding 2.14. Kade lighaven.

Afbeelding 2.15. Ganzendiep met lighaven.

Afbeelding 2.16. Havenzijde met beschoeiing.

Afbeelding 2.17. Trailerhelling bij lighaven.

Afbeelding 2.18. Overzicht verharde deel perceel.

2.2 Ingreep

De opdrachtgever is voornemens om allereerst de kapschuur te verwijderen. Na het verwijderen van de kapschuur zal er een nieuwbouwhuis geplaatst worden op het huidige grasperceel. Aan deze woning zal een schuur geplaatst worden middels een kop-hals-romp constructie. Na het bouwen van de nieuwbouw zal de overige bebouwing (bestaande uit de beide schuren en de woningen) gesloopt worden. Op de plaats van de huidige woningen zullen vijf bouwkavels gerealiseerd worden. Daarnaast zal de lighaven uitgebreid worden door middel van het verbreden van de bestaande watergang. Deze verbreding zal aan de oostzijde van de watergang plaatsvinden.

Afbeelding 2.19. Nieuwe situatie plangebied (Bron: Atelier Schraa).

Afbeelding 2.20. Nieuwe situatie plangebied (Bron: Atelier Schraa).

3 Resultaten veldbezoek en bureaustudie

Waargenomen soorten en verwachte soorten (op basis van de aanwezige habitat en de bekende verspreiding) worden samengenomen en hun gebruik van het plangebied wordt beschreven. Hierbij ligt de nadruk op beschermde soorten, maar er zullen ook algemene en lichter beschermde soorten betrokken worden indien waargenomen of van belang voor de ingreep.

3.1 Vogels

Alle broedgevallen van vogels zijn beschermd. In Overijssel zijn van 23 vogelsoorten ook de nesten en vaste rust- en verblijfplaatsen jaarrond beschermd. Dit zijn soorten die vallen in de categorie 1 t/m 4 van de aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten uit de provinciale beleidsregels natuur, provincie Overijssel. Deze soorten zijn: boerenwaluw, boomvalk, bosuil, buizerd, gierwaluw, grote gele kwikstaart, havik, huismus, huiswaluw, kerkuil, oehoe, ooievaar, raaf, ransuil, roek, slechtvalk, sperwer, steenuil, torenvalk, wespandief, zeearend, zwarte specht en zwarte wouw.

Daarnaast zijn van 25 vogelsoorten de nesten jaarrond beschermd als hier een zwaarwegende ecologische reden voor is. Dit zijn soorten die vallen in de categorie 5 van de aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten uit de provinciale beleidsregels natuur, provincie Overijssel. Deze soorten zijn: blauwe reiger, bonte vliegenvanger, boomklever, boomkruiper, draaihals, gekraagde roodstaart, glanskop, grauwe vliegenvanger, groene specht, grote bonte specht, grutto, ijsvogel, kleine bonte specht, kortsnabelboomkruiper, middelste bonte specht, oeverwaluw, ringmus, spreeuw, tapuit, tureluur, veldleeuwerik, wulp, zomertortel, zwarte mees en zwarte roodstaart. Indien sprake is van een ecologisch zwaarwegende reden voor één of meerdere van deze soorten, dan worden deze hieronder behandeld onder 'Jaarrond beschermd'. Zo niet, dan worden deze soorten net als overige broedvogels behandeld onder 'Algemene broedvogels'.

Jaarrond beschermd

In de omgeving van het plangebied kunnen diverse soorten vogels met jaarrond beschermde nesten voorkomen. Het dak van de woonhuizen biedt geschikte invliegopeningen voor huismus en gierwaluw. Naast potentiële huismus- en gierwaluwnesten zijn er zijn geen boomnesten of andere potentieel jaarrond beschermde nesten in de verstoringszone van het plangebied aangetroffen.

Consequenties van de ingreep op jaarrond beschermde broedvogels staan beschreven in paragraaf 4.2.

Algemene broedvogels

Het is mogelijk dat er algemene broedvogels als merel, houtduif of meerkoet tot broeden komen in de bosschages, de stallen of de oeverzones in het plangebied.

Consequenties van de ingreep op algemene broedvogels staan beschreven in paragraaf 4.2.

3.2 Vleermuizen

Alle vleermuizen zijn zwaar beschermd (alle in Nederland voorkomende soorten staan vermeld in de Habitatrichtlijn). Vleermuizen kunnen een plangebied gebruiken als verblijfplaats, vaste vliegroute en/of foerageergebied.

Verblijfplaatsen kunnen uitgesplitst worden in vier categorieën, te weten kraam-, zomer-, paar- en winterverblijven. Vleermuizen maken op verschillende manieren en in verschillende seizoenen gebruik van deze verblijfplaatsen. De eisen die vleermuizen stellen aan hun verblijfplaatsen zijn afhankelijk van de vleermuissoort en het gebruik van de verblijfplaats. Kraamverblijven worden in het voorjaar en de vroege zomer gebruikt door grote groepen drachtige vrouwtjes om hun jongen te baren en groot te brengen. Tegelijkertijd bevinden kleinere groepen mannetjes zich in de zomerverblijfplaatsen. Later in de zomer en in het najaar verplaatsen de mannetjes zich naar de paarverblijven, waaromheen ze een territorium bezetten en verdedigen tegen andere mannetjes. Binnen het territorium proberen de mannetjes langskomende vrouwtjes te lokken naar de paarverblijven, waar vervolgens de paring plaatsvindt. Het paarseizoen eindigt in de herfst, waarna de vleermuizen de winterverblijven opzoeken om te overwinteren. Sommige soorten migreren hiervoor over behoorlijke afstanden.

Vleermuizen gebruiken vliegroutes voor dagelijkse verplaatsingen tussen verblijfplaats en foerageergebieden en in het geval van migrerende soorten, voor de jaarlijkse trek van en naar de winterverblijven. Meestal maken vleermuizen langdurig gebruik van vaste routes die ze onthouden. Daarbij worden lijnvormige elementen zoals bomenrijen, dijken en watergangen gebruikt als vliegrouteondersteuning. Het onderbreken of verwijderen van deze elementen bij een (potentiële) vliegroute kan een negatief effect hebben op de mogelijkheid van vleermuizen om hun doel te bereiken.

Ten slotte kunnen vleermuizen een plangebied gebruiken als foerageergebied. De vleermuizen komen via vaste routes naar het foerageergebied om daar in de buurt van bomen en water te jagen op vliegende insecten. Net zoals vaste vliegroutes die veelvuldig gebruikt worden, maken vleermuizen ook gebruik van vaste foerageergebieden. Het ongeschikt maken van een foerageergebied door bijvoorbeeld het kappen of verlichten van bomen of het dempen van waterpartijen, kan tot gevolg hebben dat vleermuizen geen toegang meer hebben tot voldoende voedsel.

Verblijven

Er is een niet geïsoleerde spouwmuur aanwezig in de woonhuizen en de oude koeienstal. De spouwmuren van de woonhuizen zijn toegankelijk via openingen aan de dakrand. De spouwmuren van de stal zijn toegankelijk via openingen op de bovenhoeken van het metselwerk.

Consequenties van de ingreep op vleermuisverblijfplaatsen staan beschreven in paragraaf 4.2.

Vliegroutes

Het is mogelijk het Ganzendiep deel uitmaakt van essentiële vliegrouteondersteuning voor soorten als meervleermuis en watervleermuis. Naast deze potentiële vliegroute is er geen essentiële vliegrouteondersteuning aanwezig binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden.

Consequenties van de ingreep op essentiële vliegrouteondersteuning staan beschreven in paragraaf 4.2.

Foerageergebied

De omgeving van het plangebied is geschikt als foerageergebied voor diverse soorten vleermuizen. Aangezien er in de omgeving van het plangebied genoeg minstens even geschikt foerageergebied aanwezig is, wordt het plangebied niet als essentieel foerageergebied aangewezen.

3.3 Overige zoogdieren

In de omgeving van het plangebied zijn waarnemingen van de bever, otter en wolf bekend. De bever is een soort van moerassen en traag stromende watergangen. In de omgeving van de verblijfplaatsen, zogeheten burchten, dient voldoende jonge bomen aanwezig te zijn. Het plangebied en de verstoringszone bevatten geen geschikt habitat voor de bever. De otter is een sterk watergebonden zoogdier. Verblijfplaatsen bevinden zich in de oeverzones van watergangen. Aangezien de watergang in het plangebied beschoeiing bevat is deze niet geschikt voor eventuele otterverblijfplaatsen. Het plangebied bevat hierdoor geschikt habitat waardoor de aanwezigheid van otter kan worden uitgesloten. Er is één waarneming van een wolf buiten Grafhorst bekend. Dit betrof een zwervend exemplaar. Op basis van het ontbreken van geschikt habitat kan de aanwezigheid van de wolf uitgesloten worden. Andere soorten beschermde zoogdieren worden, op basis van de bekende verspreidingsgegevens en het aanwezige habitat, niet verwacht binnen het plangebied.

3.4 Amfibieën

Er kunnen diverse algemene amfibieënsoorten worden verwacht in het plangebied en de omgeving. Potentieel aanwezige soorten, zoals bastaardkikker, gewone pad en kleine watersalamander, zijn echter vrijgesteld in de provincie Overijssel. Niet vrijgestelde, beschermde soorten die in de ruime omgeving voorkomen, zoals heikikker en poelkikker, worden op basis van het aanwezige habitat niet verwacht binnen het plangebied. Er is suboptimaal landhabitat aanwezig voor de rugstreeppad in de grond naast de bestaande aan het huis gekoppelde schuur. Er is momenteel geen geschikt voortplantingshabitat aanwezig voor de rugstreeppad. Daarnaast is rugstreeppad een pionierssoort die nieuw ontstane, geschikte habitats snel kan koloniseren vanaf behoorlijke afstanden. Zandafravingen, zanddepots en tijdelijke ondiepe waterplasjes die tijdens werkzaamheden kunnen ontstaan, vormen potentieel geschikt habitat voor de rugstreeppad. Wanneer tijdens de werkzaamheden dergelijke situaties ontstaan, is het plangebied ook geschikt als voortplantingshabitat voor de rugstreeppad.

Consequenties van de ingreep op de rugstreeppad staan beschreven in paragraaf 4.2.

3.5 Vissen

In de waterlichamen binnen het plangebied kunnen diverse algemene vissen voorkomen. Deze genieten echter alleen bescherming onder de zorgplicht. Beschermde vissoorten zoals grote modderkruiper kunnen op basis van de bekende verspreidingsgegevens en de aanwezige habitat uitgesloten worden.

3.6 Overige fauna

Overige beschermde diersoorten, zoals ongewervelden en reptielen zijn niet bekend in de wijde omgeving van het plangebied en worden ook niet verwacht op basis van de aanwezige habitat en de bekende verspreidingsgegevens.

3.7 Vaatplanten

De in Nederland beschermde vaatplanten stellen specifieke eisen aan hun groeiplaats, of komen slechts beperkt voor in Nederland. De meeste soorten groeien op voedselarme bodems en zijn niet te verwachten op stikstofrijke of bemeste bodems zoals landbouwgronden en de meeste wegbermen. Andere beschermde soorten groeien slechts in een specifieke biogeografische regio in Nederland, zoals in het rivierengebied of in het heuvelland van Zuid Limburg. Gezien de aanwezige habitats binnen het plangebied in combinatie met de bekende huidige verspreiding van beschermde plantensoorten, kan uitgesloten worden dat deze soorten aanwezig zijn binnen het plangebied.

4 Effecten en gevolgen

4.1 Overzicht beschermde soorten

In dit hoofdstuk wordt de geplande ingreep getoetst aan de aanwezige of verwachte beschermde soorten (zie hoofdstuk 3) binnen het plangebied, en de te verwachten risico's voor deze soorten, bij uitvoer van de geplande werkzaamheden. In de Wet natuurbescherming zijn vooral vaste verblijfplaatsen (voortplantingslocaties zoals nesten, holen, kraamkolonies etc.) van belang, maar ook de functionele leefomgeving die de vaste verblijfplaatsen in stand houdt.

Voor soorten die niet genoemd worden vanuit de Vogelrichtlijn, Habitatrichtlijn of Wnb artikel 3.10 geldt de algemene vrijstelling bij ruimtelijke ontwikkelingen. Zelfs bij negatieve effecten hoeft geen ontheffing te worden aangevraagd. Ditzelfde geldt voor soorten van Wnb artikel 3.10, waarvoor een Provinciale vrijstelling is uitgegeven. Voor deze soorten geldt wel de zorgplicht, maar ze worden hieronder, ondanks eventueel voorkomen en eventueel te verwachten negatieve effecten, niet meegenomen.

Soortgroep	Soort(en)	Bescherming	Aanwezig
Jaarrond beschermde broedvogels	Huismus en gierzwaluw	3.1	Mogelijk
Algemene broedvogels	Diverse soorten	3.1	Mogelijk in broedseizoen
Vleermuizen	Diverse gebouwbewonende soorten	3.5	Mogelijk
Amfibieën	Rugstreeppad	HR	Mogelijk
Vissen	Diverse soorten	Zorgplicht	Waarschijnlijk

Tabel 4.1. Soort(groep)en van de Wet natuurbescherming waarvoor het effect van de maatregel bepaald moet worden.

4.2 Effecten op de in het plangebied (mogelijk) aanwezige flora en fauna

Jaarrond beschermde vogelnesten

Onder de daken van de gebouwen in het plangebied bevinden zich mogelijk jaarrond beschermde nesten van huismus en gierzwaluw. De geplande werkzaamheden hebben tot gevolg dat eventueel aanwezige nestplaatsen verdwijnen, ongeschikt of ontoegankelijk worden. Dit is in strijd met de verbodsartikelen uit de Wet natuurbescherming, waardoor de werkzaamheden niet uitgevoerd kunnen worden zonder dat de in paragraaf 5.1 genoemde vervolgstappen in acht worden genomen.

Algemene broedvogels

In het plangebied en binnen de verstoringszone hiervan kunnen meerdere algemene broedvogels tot broeden komen. Wanneer werkzaamheden in de buurt van in gebruik zijnde nesten worden uitgevoerd, heeft dit mogelijk een versturende werking op de broedende vogels. Dit is in strijd met de verbodsartikelen uit de Wet natuurbescherming, waardoor de werkzaamheden niet uitgevoerd kunnen worden zonder dat de in paragraaf 5.2 genoemde vervolgstappen in acht worden genomen.

Vleermuizen

Het is mogelijk dat het woonhuis en de oude koeienstal vleermuisverblijfplaatsen bevat. De sloop van het gebouw heeft tot gevolg dat de aanwezige vleermuisverblijfplaatsen vernietigd worden. Dit is in strijd met de verbodsartikelen uit de Wet natuurbescherming, waardoor de werkzaamheden niet uitgevoerd kunnen worden zonder de in paragraaf 5.3 genoemde vervolgstappen in acht worden genomen.

Rugstreeppad

In de omgeving van het plangebied is rugstreeppad bekend. Deze pionierssoort kan snel geschikt habitat koloniseren vanaf behoorlijke afstanden. Indien tijdens de werkzaamheden geschikt habitat ontstaat in de vorm van bijvoorbeeld tijdelijke zanddepots, dan kan de rugstreeppad in korte tijd het gebied koloniseren. In dat geval kan voortgang van de werkzaamheden ervoor zorgen dat de rugstreeppad wordt verstoord of dat het nieuw ontstane habitat weer vernietigd wordt. Daarnaast is het grasperceel langs de schuur mogelijk geschikt als landhabitat voor rugstreeppadden. Tijdens de werkzaamheden wordt dit habitat aangetast. Mocht er rugstreeppadden van het plangebied gebruik maken of het in gebruik nemen tijdens de werkzaamheden dan is aantasting van dit habitat in strijd met de Wet natuurbescherming. Er moet daarom rekening gehouden worden met de in paragraaf 5.4 genoemde vervolgstappen.

Vissen

Lighavens in grotere waterlichamen zijn over het algemeen een verzamelplaats van diverse algemene vissoorten. Als de werkzaamheden aan de lighaven niet zorgvuldig volgens een vooraf opgezet plan uitgevoerd worden is het mogelijk dat er onnodige sterfte onder deze vissen plaatsvindt. Er wordt daarom aangeraden om de in paragraaf 5.5 genoemde vervolgstappen in acht te nemen.

5 Mitigerende maatregelen

In dit hoofdstuk worden de vervolgmaatregelen beschreven voor de soorten waarvan in hoofdstuk 4 is bepaald dat deze mogelijk een effect bemerken van de geplande ingreep. Deze vervolgmaatregel kan bestaan uit het uitvoeren van nader onderzoek om de aanwezigheid te bevestigen of uit te sluiten. Maar de vervolgmaatregel kan ook aangeven dat er een aanvraag voor een ontheffing op de verbodsbepalingen in de Wet natuurbescherming benodigd is. Er kan ook een lijst met mitigerende maatregelen staan aangegeven, waarbij de ingreep uitgevoerd kan worden zonder een ontheffing. Indien de ingreep zonder enig nader onderzoek, mitigatie of ontheffingsaanvraag uitgevoerd kan worden, wordt dat in dit hoofdstuk vermeld.

Soortgroep	Soort(en)	Bescherming	Aanwezig	Vervolgactie
Jaarrond beschermde broedvogels	Huismus en gierzwaluw	3.1	Mogelijk	Nader onderzoek
Algemene broedvogels	Diverse soorten	3.1	Mogelijk in vogelbroedseizoen	Mitigerende maatregelen
Vleermuizen	Diverse soorten	3.5	Mogelijk	Nader onderzoek
Amfibieën	Rugstreeppad	HR	Mogelijk	Nader onderzoek
Vissen	Diverse soorten	Zorgplicht	Waarschijnlijk	Mitigerende maatregelen

Tabel 5.1. Soort(groep)en van de Wet natuurbescherming waarvoor een vervolgactie benodigd is.

5.1 Jaarrond beschermde broedvogels; nader onderzoek

In de daken van de gebouwen binnen het plangebied bevinden zich mogelijk jaarrond beschermde vogelnesten van huismus en gierzwaluw. Het verwijderen, ontoegankelijk of ongeschikt maken van deze potentiële nestplaatsen is in strijd met de verbodsartikelen uit de Wet natuurbescherming. Daarom moet, voordat de werkzaamheden van start kunnen gaan, eerst nader onderzoek worden uitgevoerd om de aanwezigheid van nestplaatsen te bevestigen dan wel uit te sluiten.

Het nader onderzoek naar huismus bestaat uit minstens 2 veldbezoeken die overdag worden afgelegd in de periode van 1 april tot 15 mei met een tussenpose van minstens 10 dagen tussen de veldbezoeken. Een bezoek heeft een lengte van een half uur.

Het nader onderzoek naar gierzwaluw bestaat uit minstens 3 veldbezoeken tussen 1 juni en 15 juli, met een tussenpose van ten minste 10 dagen tussen de veldbezoeken. De bezoeken worden uitgevoerd tussen 2 uur voor zonsondergang en zonsondergang.

Indien uit het nader onderzoek blijkt dat er geen nesten van huismus en gierzwaluw aanwezig zijn, is er geen belemmering meer vanuit de Wet natuurbescherming voor wat betreft de bescherming van jaarrond beschermde vogelnesten. Indien er echter nesten van één of beide soorten worden aangetroffen, dient er eerst een ontheffing op de verbodsartikelen uit de Wet natuurbescherming te worden aangevraagd bij de Provincie. Om deze ontheffing te verkrijgen, moeten er mitigerende maatregelen worden genomen door bijvoorbeeld het aanbieden van alternatieve nestgelegenheden in de omgeving.

5.2 Algemene broedvogels; mitigatie

Algemene broedvogels

Alle inheemse broedvogels zijn tijdens het broeden wettelijk beschermd volgens de Vogelrichtlijn. Als er ten tijde van de beoogde start van de werkzaamheden vogels in, of binnen de verstoringszone van het plangebied broeden, kunnen de werkzaamheden ter plaatse geen doorgang vinden totdat de jongen zijn uitgevlogen. Het is niet mogelijk om een ontheffing te verkrijgen voor het verstoren en verjagen van broedende vogels. Het verdient daarom de aanbeveling om de werkzaamheden buiten het broedseizoen uit te voeren. Een wettelijk vastgestelde periode voor het broedseizoen bestaat niet, bepalend is of broedgevallen aanwezig zijn. Indicatieve datumgrenzen zijn 15 maart tot 15 juli, maar er bestaan, afhankelijk van het weer en de vogelsoort, vele uitzonderingen op deze regel.

Indien de werkzaamheden starten aan het begin van het broedseizoen:

Broedgevallen binnen het plan- en verstoringsgebied van de werkzaamheden moeten voorkomen worden. Het ongeschikt maken kan preventief gedaan worden door ruim voor het vogelbroedseizoen het gebied te ontdoen van geschikte nestgelegenheden. Dit kan op verschillende manieren.

- Door het plaatsen van (fluit)linten in grasland kunnen weidevogels en grondbroeders buiten het plangebied gehouden worden;
- Door het van tevoren kappen van bomen en struiken binnen het plangebied is er geen nestgelegenheid meer voor verschillende soorten zangvogels zoals merel, houtduif, en zwartkop;
- Door het kort maaien en kort houden van de oevervegetatie (waaronder bijvoorbeeld rietkragen maar ook pitruspollen) is er geen nestgelegenheid voor watervogels zoals meerkoet, waterhoen en wilde eend, en voor rietvogels zoals blauwborst, rietzanger en rietgors.

Indien de werkzaamheden starten te midden van het broedseizoen:

- Het plan- en verstoringsgebied dient eerst door een ter zake kundige ecooloog gecontroleerd te worden op aanwezigheid van broedvogels;
- Indien vastgesteld wordt dat sprake is van actuele broedgevallen binnen het plan- of verstoringsgebied, worden door de ter zake kundige ecooloog specifieke maatregelen voorgesteld en/of wordt (een deel van) het plangebied niet vrijgegeven en dienen de werkzaamheden uitgesteld te worden tot alle nesten, vanuit eigen beweging van de vogels, niet meer in gebruik zijn.

5.3 Vleermuizen; nader onderzoek

Het plangebied dient mogelijk als kraam-, zomer- of paarverblijfplaats voor vleermuizen. Door het slopen van de bestaande bouw worden eventuele vleermuisverblijfplaatsen verwijderd. Het verwijderen, ontoegankelijk maken of verstoren van dergelijke verblijfplaatsen is een overtreding van de verbodsartikelen in de Wet natuurbescherming. Er dient doormiddel van nader onderzoek te worden uitgezocht of vleermuizen daadwerkelijk verblijven in het plangebied en hoe ze gebruik maken van het plangebied. Daarop kan beoordeeld worden of de effecten van de geplande werkzaamheden een ontheffing noodzakelijk maken op deze verbodsartikelen.

Het nader onderzoek naar kraam-, zomer- en paarverblijven van vleermuizen bestaat uit vijf veldbezoeken. Drie van deze bezoeken moeten plaatsvinden tussen 15 mei en 15 juli, met tussenposes van minstens 20 dagen. Minstens één van de drie bezoeken moet 's ochtends voor zonsopkomst worden uitgevoerd, de overige bezoeken worden 's avonds na zonsondergang uitgevoerd. In het najaar, tussen 15 augustus en 1 oktober, moeten nog twee bezoeken worden uitgevoerd rond middernacht. Tussen deze bezoeken moet minstens 20 dagen zitten. De bezoeken mogen alleen uitgevoerd worden als de weersomstandigheden binnen de grenzen van het vleermuisprotocol vallen.

5.4 Rugstreeppad; nader onderzoek

De rugstreeppad is mogelijk aanwezig binnen het plangebied. Er dient nader onderzoek uitgevoerd te worden naar het gebruik van het aanwezige landhabitat. Aangezien landhabitat van de rugstreeppad in de omgeving van het voortplantingshabitat gelegen is kan dit onderzoek worden uitgevoerd door in de voortplantingsperiode de aanwezigheid van de rugstreeppad (in de omgeving van het plangebied) te onderzoeken.

Het nader onderzoek naar rugstreeppad bestaat uit drie luisterrondes, waarvan twee tussen 15 april en 31 mei en één bezoek tussen 1 juni en 31 juli. De bezoeken dienen tijdens geschikt weersomstandigheden uitgevoerd te worden. Geschikte weersomstandigheden zijn relatief warme, windstille avonden, bij voorkeur na zware regenval. Indien de soort eenmaal aangetoond is in of in de directe omgeving van het plangebied dan hoeven er geen vervolgrondes plaats te vinden. Mocht de soort tijdens drie bezoeken niet aangetoond zijn dan is de rugstreeppad afwezig in het plangebied.

Als uit het nader onderzoek blijkt dat de rugstreeppad niet aanwezig is binnen het plangebied, kan, wanneer tijdens de werkzaamheden geschikt habitat ontstaat in de vorm van tijdelijke zanddepots, zandafgravingen of tijdelijke ondiepe waterplasjes, de rugstreeppad deze alsnog in korte tijd koloniseren. Het is daarom belangrijk, bij afwezigheid van rugstreeppad, om te voorkomen dat dergelijke habitats ontstaan en langdurig ongestoord blijven. Het afdekken van zanddepots met bijvoorbeeld zeil is voor de rugstreeppad niet zinvol aangezien de dieren zich juist graag onder afdek materiaal schuilhouden.

5.5 Algemene vissoorten; mitigerende maatregelen

In de watergangen/partijen binnen het plangebied komen algemene soorten vissen voor. Deze zijn beschermd onder de zorgplicht en mogen niet opzettelijk gedood worden. Mitigerende maatregelen zijn nodig zodat de werkzaamheden doorgang kunnen vinden.

- Er mag niet gewerkt worden bij temperaturen onder het vriespunt.
- Bij het droogleggen van een deel van een watergang dienen alle amfibieën en vissen een vlucht mogelijkheid richting een ander deel van de watergang te hebben.

6 Conclusie

De opdrachtgever is voornemens om de bestaande bebouwing aan de Kerkstraat 53-55 te Grafhorst te slopen waarna er een woongebouw met opslagstal en vijf bouwrijpe kavels gerealiseerd worden. Tevens wordt de huidige lighaven uitgebreid. De opdrachtgever heeft JM ecologie b.v. gevraagd om een QuickScan uit te voeren op deze locatie om te onderzoeken of de ingreep een effect heeft op beschermde soorten of verblijfplaatsen van deze soorten in het kader van de Wet natuurbescherming.

Uit deze QuickScan blijkt dat er mogelijk jaarrond beschermde nesten van huismus en gierzwaluw, vleermuisverblijfplaatsen en landhabitat van rugstreeppad op het perceel aanwezig zijn. Nader onderzoek is noodzakelijk om de aan- of afwezigheid van jaarrond beschermde vogelnesten van huismus en gierzwaluw, vleermuisverblijfplaatsen en landhabitat van de rugstreeppad op het perceel aan te tonen, waarna hier mogelijk een ontheffingsaanvraag op de verbodsartikelen van de Wet Natuurbescherming noodzakelijk kan zijn. Verder dienen de mitigerende maatregelen, zoals vermeld in paragraaf 5.2 gevolgd te worden om te voorkomen dat algemene broedvogels verstoord worden tijdens de broedperiode; de mitigerende maatregelen, zoals vermeld in paragraaf 5.4, gevolgd te worden om te voorkomen dat er geschikt voortplantingshabitat voor rugstreeppad ontstaat; de mitigerende maatregelen, zoals vermeld in paragraaf 5.5, gevolgd te worden om te voorkomen dat er onnodige vissterfte optreedt ten tijde van de uitbreiding van de lighaven.

Gorredijk, maart 2021
JM ecologie b.v.

Geraadpleegde bronnen

- Nationale Database Flora- en Fauna (NDFF), geraadpleegd op 22 maart 2021.
- BIJ12, 2017. Kennisdocumenten.
- SOVON Vogelonderzoek Nederland 2002. Atlas van de Nederlandse broedvogels 1998-2000.
- Netwerk Groene Bureaus & Zoogdiervereniging, 2021. Vleermuisprotocol 2021.